

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Ekonomická fakulta

Katedra strukturální politiky EU a rozvoje venkova KSP

Bakalářská práce

Obecní volby a formování orgánů místní samosprávy v Moravských Budějovicích

Vypracovala: Michaela Mácová

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jaroslav Čmejrek, CSc.

České Budějovice 2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Michaela MÁCOVÁ**
Osobní číslo: **E11509**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Strukturální politika EU pro veřejnou správu**
Název tématu: **Obecní volby a formování orgánů místní samosprávy v Moravských Budějovicích**
Zadávací katedra: **Katedra regionálního managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem bakalářské práce je objasnit proces formování orgánů místní samosprávy ve vybrané obci. K dílčím cílům práce patří zejména charakteristika specifických sociálně ekonomických faktorů ovlivňujících lokální politický proces, identifikace lokálních politických aktérů jejich vzájemných vztahů, odhalení způsobů vytváření kandidátních listin, jakož i přiblížení mechanismu povolebního vyjednávání a formování orgánů územní samosprávy. Práce bude mít charakter případové studie a využije hlavní teoretické koncepce vztahující se k stranickým systémům, volebnímu procesu a formování volebních i exekutivních koalic na lokální politické úrovni.

Metodika práce:

Metodicky bude práce založena na studiu dokumentů a na komparaci volebních dat Českého statistického úřadu. Doplnující informace budou získány semistandardizovanými rozhovory s lokálními politickými aktéry.

Rámcová osnova:

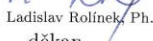
1. Úvod, 2. Cíle a metodika, 3. Literární přehled, 4. Řešení problematiky, 5. Provedení analýzy, 6. Návrhová část, 7. Závěr, 8. Resumé, 9. Použitá literatura, 10. Přílohy.

Rozsah grafických prací: dle potřeby
Rozsah pracovní zprávy: 40-50 stran, dle možností
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

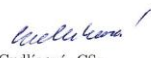
1. Balík, S. (2009): Komunální politika (Obce, aktéři a cíle místní politiky). Praha: Grada.
2. Čmejrek, J (2013): Demokratický deficit v lokálním politickém prostoru ČR: možnosti a meze analýzy. Acta Politologica, Vol. 5, No. 2.
3. Čmejrek, J., Bubeníček, V., Čopík, J. (2010): Demokracie v lokálním politickém prostoru. Praha: Grada Publishing.
4. Čmejrek, J.: Political mediation and participation in the Czech rural areas. Agricultural Economics (Zemědělská ekonomika), 2008 (12), pp. 575-581.
5. Ryšavý, D., Šaradín, P. (2011). Zastupitelé českých měst a obcí v evropské perspektivě. Praha: SLON.
6. Vodička, K., Cabada, L. (2007): Politický systém ČR. Praha: Portál.
7. Volební server Českého statistického úřadu www.volby.cz

Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Jaroslav Čmejrek, CSc.
Katedra regionálního managementu

Datum zadání bakalářské práce: 30. listopadu 2012
Termín odevzdání bakalářské práce: 16. dubna 2015

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studená 13 250 02
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Eva Cudlínová, CSc.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 6. ledna 2015

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedené v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47 zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce.

Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

Michaela Mácová

Poděkování:

Na tomto místě bych chtěla poděkovat svému vedoucímu práce doc. PhDr. Jaroslavu Čmejrkovi, CSc. za odborné vedení, trpělivost a cenné rady při zpracování bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Cíl práce a metodika.....	9
3	Literární rešerše.....	10
3.1	Orgány obce	10
3.1.1	Zastupitelstvo obce.....	10
3.1.2	Rada obce	11
3.1.3	Starosta	11
3.2	Volební proces v obcích.....	12
3.3	Vývoj komunálního volebního systému od roku 1990 do současnosti	12
3.3.1	Volební systém	12
3.3.2	Volební legislativa	13
3.3.3	Volební právo.....	13
3.3.4	Vznik a zánik mandátu.....	14
3.3.5	Volební dny, vyhlášení voleb	15
3.3.6	Volební kampaň.....	16
3.3.7	Volební strany, kandidáti.....	17
3.3.8	Sestavení kandidátních listin	18
3.3.9	Volební obvody	19
3.3.10	Hlasování.....	19
3.3.11	Uzavírací klauzule	21
3.3.12	Volební formule.....	21
3.4	Lokální politické stranictví	22
3.4.1	Úloha politických stran	22
3.4.2	Lokální politické strany.....	23

3.4.3	Nezávislí kandidáti a jejich sdružení	24
4	Charakteristika města	25
5	Lokální politické subjekty	29
6	Komunální volby v roce 2014	32
7	Povolební jednání a vytvoření orgánů samosprávy	36
8	Závěr	38
9	Seznam literatury	41

1 Úvod

Lokální úroveň demokratického procesu nestojí v centru pozornosti veřejnosti. Je zastíněna národní a nadnárodní politickou úrovní (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, 2010). Politologie zažívá od počátku 90. let ohromný rozkvět. Otázky rozvoje obcí a regionů se dostávaly do popředí spíše až koncem těchto let, kdy se stala společenským tématem decentralizace rozhodovacích struktur a reforma územní veřejné správy. V průběhu 90. let se formovaly na úrovni obcí lokální politické elity a občané získávali zkušenosti s politickou participací (Čmejrek, 2008).

Obec Moravské Budějovice má okolo 7 tisíc obyvatel. Spadá pod ni vesnice Jackov, Lažínky, Vesce a Vranín. První komunální volby po vzniku ČR proběhly v Moravských Budějovicích v roce 1994 a poslední volby do zastupitelstva města Moravské Budějovice se konaly v roce 2014.

Na volby a jejich výsledky má zásadní vliv řada faktorů. Ve výsledcích se odráží věk, zaměstnání, pohlaví i ekonomická situace občanů – voličů – i zastupitelů – volených zástupců občanů. V následující práci se pokusím přiblížit politickou situaci v obci z hlediska vzniku a fungování jednotlivých politických subjektů a pokusím se zhodnotit současnou politickou situaci s ohledem na vedení města a jeho dlouhodobý program, jehož cílem je snaha o zkvalitnění života občanů v Moravských Budějovicích. K tomu mi pomůže i rozhovor s jedním ze zastupitelů.

2 Cíl práce a metodika

Cílem bakalářské práce je objasnit proces formování orgánů místní samosprávy ve vybrané obci. K dílčím cílům práce patří zejména charakteristika specifických sociálně ekonomických faktorů ovlivňujících lokální politický proces, identifikace lokálních politických aktérů jejich vzájemných vztahů, odhalení způsobů vytváření kandidátních listin, jakož i přiblížení mechanismu povolebního vyjednávání a formování orgánů územní samosprávy. Práce má charakter případové studie a využije hlavní teoretické koncepce vztahující se k stranickým systémům, volebnímu procesu a formování volebních i exekutivních koalic na lokální politické úrovni.

Metodicky je práce založena na studiu dokumentů a na komparaci volebních dat Českého statistického úřadu. Doplňující informace jsou získány rozhovorem s lokálním politickým aktérem. Práce je rozdělena do osmi kapitol. V úvodu jsem si vymezila obec, kde se budu v následující práci věnovat komunálním volbám, jejich průběhu a výsledkům, které přinesly. Druhá kapitola je věnována cíli a metodice méj práce. Třetí kapitola obsahuje literární rešerši práce, do které jsem zahrnula především orgány obce, jimiž jsou zastupitelstvo, rada, starosta obce. V literární rešerši jsem se také zabývala především vývojem komunálního volebního systému od roku 1990 do současnosti. Do čtvrté kapitoly jsem zahrnula stručné informace o městě Moravské Budějovice. Především jsem se zaměřila na historii obce, obyvatelstvo a různá sdružení, která v obci působí. Kapitoly pět až osm jsou samotným těžištěm práce. Pátá kapitola se věnuje lokálním politickým subjektům a jejich volebním programům. V šesté kapitole jsou zahrnuty volby do zastupitelstva obce Moravské Budějovice. Jsou zde vyhodnoceny výsledky za rok 2014 i porovnání s předchozími volbami v roce 2010. Také jsou zde uvedeny profily jednotlivých kandidátů a zastupitelů do zastupitelstva obce a volební účast. Sedmá kapitola vychází z rozhovoru s Mgr. Petrem Stejskalem a věnuje se povolebnímu jednání při formování koalic a vytvoření orgánů samosprávy. V závěru práce jsem se pokusila shrnout celkově komunální volby v roce 2014 v Moravských Budějovicích s přihlédnutím k celkové politické situaci ve městě, která se odráží ve volební účasti a také preferenci jednotlivých volebních stran.

Budu využívat práce s odbornou literaturou, studia internetových zdrojů týkajících se volebního procesu v dané obci a využiji také rozhovor s panem Mgr. Petrem Stejskalem, členem zastupitelstva Moravských Budějovic.

3 Literární rešerše

3.1 Orgány obce

Mezi orgány obce patří zastupitelstvo obce, rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. U obcí, které jsou městysem, se pro jejich orgány užívá označení zastupitelstvo městyse, rada městyse, úřad městyse a zvláštní orgány městyse. U měst je to zastupitelstvo města atd. Zvláštním typem obcí jsou statutární města, jež mají možnost členit své území na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy. Podle novelizace zákona o obcích se může stát město statutárním městem. Územně členěná statutární města upravují své vnitřní poměry ve věcech správy města statutem, který je vydáván formou obecně závazné vyhlášky obce. Statutární město je spravováno zastupitelstvem města. Ve statutárním městě plní funkci místostarosty náměstek primátora. Dále se ve statutárním městě zřizuje funkce tajemníka magistrátu. Tajemníka jmenuje a odvolává primátor se souhlasem ředitele krajského úřadu a stanoví jeho plat. Starosta či primátor může po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřit výkon přenesené působnosti v určitých věcech komisi (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, 2010).

3.1.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je základním orgánem obecní samosprávy. Počet členů zastupitelstva se stanovuje na základě počtu obyvatel. Mandát člena zastupitelstva obce vzniká zvolením, ke kterému dochází ukončením hlasování. Slib skládá před zastupitelstvem obce a potvrdí ho svým podpisem. Člen zastupitelstva má při výkonu své funkce právo předkládat zastupitelstvu, radě, výborům a komisím návrhy na projednání. Dále může vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu obce a její jednotlivé členy. Požadovat od zaměstnanců obce zařazených do obecního úřadu informace ve věcech, které souvisejí s výkonem jeho funkce. Člen zastupitelstva je povinen zúčastňovat se na zasedání zastupitelstva obce. Zastupitelstvo rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce. Schvaluje program rozvoje obce, rozpočet obce a závěrečný účet obce. Může zřizovat trvalé a dočasné peněžní fondy, vydávat obecně závazné vyhlášky, rozhodovat o vyhlášení místního referenda, zřizovat a zrušit obecní policii atd. V případě, že není zřízena rada obce, vydává zastupitelstvo nařízení obce. Zastupitelstvo ovlivňuje

podobu dalších orgánů obce, a přenáší tak na ně svou legitimitu. Zastupitelstvo obce volí starostu, místostarostu a další členy rady obce. K platnému usnesení je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce. Poklesne-li počet členů zastupitelstva o více než polovinu, a nelze je doplnit náhradníky, zastupitelstvo nemůže rozhodovat o záležitostech patřících do samostatné působnosti obce. Schází se podle potřeby, nejméně však jedenkrát za tři měsíce. Starosta zpravidla řídí zasedání zastupitelstva, které je veřejné. O průběhu se pořizuje zápis, který podepisuje starosta nebo místostarosta, a je uložen na obecním úřadu k nahlédnutí (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, 2010).

3.1.2 Rada obce

Rada obce je ze své činnosti odpovědná zastupitelstvu obce a přísluší jí rozhodovat, jen stanoví-li tak zákon. Je-li rada obce odvolána jako celek a není právě zvolena nová rada, vykonává dosavadní rada svou pravomoc až do zvolení nové rady. Radu tvoří starosta, místostarosta a další členové rady. Počet členů rady je lichý - sedm, devět nebo jedenáct - a nevolí se v obcích, v nichž zastupitelstvo má méně než 15 členů. Poklesne-li v průběhu funkčního období počet členů rady pod pět, vykonává od toho okamžiku její pravomoc zastupitelstvo obce. Rada obce se schází ke svým schůzím podle potřeby a tyto schůze jsou neveřejné. Je-li přítomna nadpoloviční většina všech členů, je schopna se usnášet. Ze své schůze pořizuje zápis, ve kterém se uvede počet přítomných členů rady obce, průběh a výsledek hlasování, přijatá usnesení. Rada připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva obce a zabezpečuje plnění jím přijatých usnesení. Také rozhoduje ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti, vydává nařízení obce, stanovuje pravidla pro přijímání a vyřizování petic a stížností, schvaluje organizační řád obecního úřadu a plní úkoly stanovené zvláštním zákonem a další (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, 2010).

3.1.3 Starosta

Starosta zastupuje obec navenek. Volí ho zastupitelstvo obce z řad svých členů. Starosta musí být občanem České republiky, stejně tak místostarosta. Starosta může být odvolán a jmenován pouze se souhlasem ředitele krajského úřadu tajemníka obecního úřadu. Starosta plní úkoly zaměstnavatele podle zvláštních předpisů. Také odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce. Mezi jeho další povinnosti patří rozhodování o

záležitostech samostatné působnosti obce. Starosta svolává a řídí zasedání zastupitelstva a rady obce. Pokud je starosta ze své funkce odvolán, nebo se funkce vzdal, vykonává jeho pravomoc až do zvolení starosty místostarosta, jehož zvolilo zastupitelstvo obce. (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, 2010).

3.2 Volební proces v obcích

Volby představují nejdůležitější formu politické participace občanů, umožňují zjistit aktuální požadavky a priority společnosti. Volby také plní integrační funkci. Politické síly reprezentují různé, někdy i odlišné zájmy, priority a cíle. Volby, aby mohly plnit všechny své funkce, musí být založeny na principu všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Právo volit mají všichni občané, kteří dosáhli určitého věku. Rovnost volebního práva znamená, že všichni voliči jsou si rovni z hlediska váhy i počtu hlasů, jimiž disponují. Další nezbytnou podmínkou je politická pluralita a svoboda volby. Volby se provádějí v tajném hlasování a musí být zaručeno, že nikdo nemůže zjistit, jak jednotliví voliči volili. Princip volebního tajemství se uplatňuje i při zveřejňování volebních statistik. Volební výsledky jsou závislé především na vůli voličů, ale vliv na ně má i uzákoněný volební systém (Čmejrek, 2008).

3.3 Vývoj komunálního volebního systému od roku 1990 do současnosti

3.3.1 Volební systém

Názvem volební systém se označuje metoda převádění vůle voličů do podoby voleného zastupitelského orgánu. Zákon, jímž se volby řídí, upravuje celý volební proces, včetně kontroly seznamů voličů, zřízení volebních orgánů, sestavení kandidátních listin, vyhlášení volebních výsledků atd. Volební systém jako pojem lze chápat v užším slova smyslu jako princip, na němž je založeno převádění hlasů na mandáty. V širším slova smyslu vystihuje volební systém komplexní podobu volebního mechanismu a zahrnuje jeho základní komponenty jako volební obvod, formu kandidatury, strukturu hlasu, volební klauzuli a volební formulí (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, 2010).

3.3.2 Volební legislativa

Základem volebního systému v roce 1990 byl systém volných kandidátních listin, který byl zaměřen na poměrný volební systém s částečně vázanými kandidátkami zvýhodňující malé strany. Došlo tedy k současné úpravě, jež změnila především užívanou formuli a zavedla tzv. uzavírací klauzuli. Téma komunálního volebního systému je jednou z částí tzv. Tolerančního patentu¹. Tento patent uzavřely Občanská demokratická strana (ODS) a Česká strana sociálně demokratická (ČSSD). Změna způsobu volby místních zastupitelstev byla obsažena v Dohodě č. 2 o základních parametrech změny volebního systému v článku II. Na základě této dohody vznikl vládní návrh komunálního volebního zákona, Parlament ČR jej projednal. Vzniklá dohoda obsahuje jak zavedení uzavírací klauzule, tak změnu volební formule za Sainte-Laguë na d'Hondtovu metodu. Dále se také upravil počet neobsazených mandátů nutných k předčasným volbám. Senát provedl v zákonu několik úprav. Jednou z nich je změna systému volebního dělitele z upravené d'Hondtovy varianty na klasickou. Takto upravenou verzi ovšem sněmovna zamítla dne 3. dubna 2011. Teprve poté byl přijat současný komunální volební zákon. Ve volebních systémech nejde tedy o spravedlnost, protože stále je posilována nadreprezentace silných stran. (Balík, 2009).

3.3.3 Volební právo

V České republice se rozlišuje aktivní a pasivní volební právo. Aktivní volební právo náleží lidem od 18- ti let a volit mohou nejenom občané ČR, ale i občané ostatních států Evropské Unie, kteří mají v obci trvalé bydliště. Negativně je aktivní právo vymezeno proti lidem, kteří jsou ve výkonu trestu odnětí svobody. Překážkou výkonu aktivního volebního práva může být výkon vazby a zadržení (Krejčí, 2006).

Pasivní volební právo je přiznáno zákonem každému jedinci, který splňuje všechna předchozí vymezení. Vězni a vojáci v zahraničí nemohou volit, ale mohou být ve svých obcích voleni. Zákon, který byl vydán v roce 1994, určoval funkci člena zastupitelstva pracovníkům obce, zařazených do úřadu. Dále také stanovil funkci pracovníkům pověřeného obecního úřadu, okresního úřadu a finančního úřadu, ale to pouze pokud přímo vykonávali státní správu. Zastupitel nesměl být po roce 2001 zaměstnan-

¹ Toleranční patent je dodatek ke Smlouvě o vytvoření stabilního politického prostředí

cem obce zařazeným do náležitého obecního úřadu. Také nesměl být zaměstnancem příslušného pověřeného obecního nebo krajského či finančního úřadu. Funkce zastupitele je neslučitelná s výkonem státní služby s funkcí soudce, státního zástupce, viceprezidenta a prezidenta NKÚ, inspektora a předsedy Úřadu pro ochranu osobních údajů. Do tří dnů od zasedání zastupitelstva musí daný člen učinit právní úkon směřující k odstoupení z neslučitelné funkce. Jeden z nejvýznamnějších zásahů státu do obecní samosprávy vznikl po roce 1989. Zákon, který platil od 1. března 2005 do 23. června 2005, zaváděl neslučitelnost funkcí člena zastupitelstva obce s funkcí statutárního orgánu příspěvkové organizace této obce. Neslučitelnost funkcí i povinnost v oblasti majetkových příznání nestanovili zákonodárci až pro následující volební období, ale pro úřadující zastupitele. Zákon byl nakonec zrušen (Balík, 2009).

Existují tři pravidla, důležitá pro komunální volby, která se odlišují od pravidel pro volby do Poslanecké sněmovny. Ve volbách do obecních zastupitelstev mohou kandidovat tzv. volební strany. Těmito stranami jsou nejen politické strany, hnutí a koalice, ale i nezávislí kandidáti a jejich sdružení. Volič může hlasovat maximálně pro tolik kandidátů, kolik zastupitelů má být zvoleno. V komunálních volbách jsou kandidátní listiny, ze kterých si může volič vybrat. Volič může hlasovat pro jednu kandidátní listinu nebo pro jednotlivé kandidáty či kombinovat hlasování pro kandidáty z různých kandidátních listin. Zákon zavedl volební klauzuli ve výši 5% získaných hlasů z celkového počtu hlasů, vyděleného počtem volených zastupitelů a vynásobeného počtem kandidátů kandidujících za danou stranu (Krejčí, 2006).

3.3.4 Vznik a zánik mandátu

Mandát člena zastupitelstva vzniká zvolením. Za toto je považováno ukončení hlasování, což je druhý den konání voleb – sobota – 14 hodin. Kandidát už je v téhle době zvoleným zastupitelem, aniž o tom kdokoli ví, jelikož ještě nejsou nikde sečteny výsledky. Mandát může zaniknout odmítnutím slibu, složením slibu člena zastupitelstva s výhradou, rezignací, úmrtím člena zastupitelstva obce, připojením obce k jiné obce nebo dnem sloučení obcí. Mandát zanikl podle zákona z roku 1990 také v době, kdy člen zastupitelstva přestal být volitelný. V roce 1994 nastala změna trvalí dodnes. Když byla ztráta volitelnosti nebo pravomocného rozhodnutí soudu odsuzující zastupitele za úmyslný trestný čin, vyslovovalo zánik mandátu zastupitelstvo obce na své nej-

bližší schůzi. Pokud se tak neučinilo, bylo mimořádné zasedání zastupitelstva, o které požádal přednosta okresního úřadu (Balík, 2009).

3.3.5 Volební dny, vyhlášení voleb

Otázka hlasování je do značné míry technickým tématem a má také politický rozměr. K profilu voličských stran v ČR patří i velká disciplinovanost v účasti ve volbách. Předsednictvo České národní rady vyhlášovalo jediný volební den platný pro celé území ČR, což znamená nejpozději 75 dnů přede dnem konání voleb. Zákon z roku 1990 stanovil, že se volby budou konat v sobotu 24. listopadu od 8.00 do 20.00. Rada místního národního výboru měla možnost stanovit začátek na dřívější hodinu a konec na pozdější hodinu (Outlý & Šaradín, 2004).

V roce 1994 vyhlášoval volby prezident Václav Havel. V případě konání voleb ve dvou dnech začínaly volby první den ve 14.00 a končily ve 22.00. Druhý den pak probíhaly od 7.00 do 14.00. Starosta mohl posunout začátek hlasování o dvě hodiny dopředu. Když se konaly jednodenní volby, hlasovalo se od 7.00 do 14.00. V obcích menších než 1 000 obyvatel měl starosta i pravomoc u jednodenních voleb stanovit konec hlasování na dřívější hodinu. Podle zákona se dvoudenní volby konaly 18. - 19. listopadu 1994 a 13. - 14. listopadu 1998. Zákon z roku 2001 nepřinesl podstatné změny. Výjimkou se stalo časové posunutí začátku hlasování druhého dne na 8.00. Došlo také k jednomu ulehčení. Pokud se dvoudenní komunální volby nekonají současně s volbami do PS nebo Senátu Parlamentu ČR či krajských zastupitelstev, má předseda okreskové komise pravomoc volby ukončit dřív za podmínek odvolení všech voličů zapsaných ve výpisu ze seznamu voličů. Sčítat se však může začít až druhý den voleb od 14.00 hodin (Balík, 2009).

Dle současné úpravy probíhají komunální volby vždy ve dvou dnech. Prvním dnem voleb je pátek od 14:00 do 23:00 hodin a druhým dnem sobota od 8:00 do 14:00 hodin (Outlý & Šaradín, 2004).

3.3.6 Volební kampaň

Předvolební úsilí subjektů ve volbách do zastupitelstev v obcích se tak nesleduje jako je tomu před volbami do Sněmovny. Volební zákony řeší volební kampaň, které došly poměrně k podstatnému vývoji za necelých 20 let. Místní národní výbor měl povinnost vyhradit plochu pro vylepování předvolebních plakátů. Toto využití muselo odpovídat zásadě rovnosti volebních stran. Primární byly především politické strany, které měly rovný přístup ke státním veřejným sdělovacím prostředkům. Všechny volební strany měly pak rovný přístup k obecním sdělovacím prostředkům (Outlý & Šaradín, 2004).

Pro volební kampaň starosta může vyhradit plochu pro vylepení volebních plakátů, což platí pro dobu deset dnů před zahájením voleb. Možnost jejího užívání musí odpovídat zásadě rovnosti kandidujících stran (Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, 2001).

Nově se také řešilo zveřejňování výsledků předvolebních průzkumů veřejného mínění. V den voleb bylo zakázáno konat výzkumy. Zveřejňovat výsledky volebních průzkumů se také nemohlo až do uzavření volebních místností (Balík, 2009).

Volební kampaň byla zkrácena na období začínající 16 dnů a končící 48 hodin před zahájením. Dva dny před volbami je zakázáno zveřejňovat výsledky předvolebních průzkumů. Před třetím dnem začátku voleb a ukončením hlasování nesmějí být zveřejňovány výsledky předvolebních a volebních průzkumů. Nově se označuje porušení tohoto zákazu za přestupek. Sankce může dosáhnout výše až 30 000 Kč, kterou lze udělit fyzické osobě (FO), právnické osobě (PO), která průzkum zveřejnila při provozování rozhlasového či televizního vysílání nebo při vydání tisku, kdy je možné udělit pokutu až do výše 500 000 Kč. Takové sankce byly nezbytné z důvodu nutnosti zamezení možného ovlivňování voličů (Outlý & Šaradín, 2004).

Ve dnech voleb je také zakázána volební agitace a propagace pro volební strany v objektu, v němž se nachází volební místnost, nebo v jeho bezprostředním okolí (Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů).

3.3.7 Volební strany, kandidáti

Pojem volební strana se používá od roku 1990. Politické strany, koalice, ale i jednotliví nezávislí kandidáti případně jejich sdružení či koalice jejich sdružení mají možnost usilovat o mandáty v zastupitelstvech. Kandidují-li registrované politické strany, hnutí či jejich koalice, nemusí pro svou kandidaturu splňovat žádnou širší podmínku. Dále není také nutné, aby někdo z kandidátů byl členem kandidující strany. Každá politická strana může být členem jenom jedné volební strany pro jednu obec. V roce 2001 došlo ke změně, která se týká zastupitelstev o velikosti do sedmi členů. V obcích s takto velkými zastupitelstvy docházelo k tomu, že kandidovalo právě tolik kandidátů, kolik mělo být zvoleno zastupitelů. V obcích, kde se volí sedm a méně zastupitelů obce, může volební strana umístit nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet členů volených do příslušného zastupitelstva obce zvýšený o jednu třetinu a zaokrouhlený na celé číslo dolů. Forma jednotlivých nezávislých kandidátů, kdy každý kandiduje sám za sebe, vyžaduje, aby kandidát pro svoji kandidaturu sehnal dostatečný počet podpisů. Vymezení minimálního počtu podpisů ukazuje tabulka (Balík, 2009).

Kandidát může kandidovat pouze na jedné kandidátní listině volební strany pro volby do téhož zastupitelstva obce. Pokud jsou vytvořeny volební obvody, může kandidovat pouze do jednoho volebního obvodu (Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů č. 491/2001 Sb.).

Vznikly nezávislé strany s celostátní působností, jejichž cílem nebyla snaha o politický úspěch na celostátní úrovni, ale pokus o úspěch na úrovni krajské, nebo státní. Ze současných stran toho typu lze jmenovat např. Sdružení nezávislých, Evropští demokraté, Hnutí nezávislých pro harmonický rozvoj obcí a měst (Balík, 2009).

3.3.8 Sestavení kandidátních listin

Preferenční způsob hlasování, jenž se používá v případě komunálního volebního systému, bývá označován jako panašování, které se zavádí především pro lepší vztah mezi voličem a zastupitelem. Panašování má oslabit roli volebních stran při určování pořadí jejich kandidátů. Záleží i na způsobu, kterým se přidělují mandáty konkrétním kandidátům v rámci kandidátní listiny. Daná metoda by se měla odvíjet od struktury hlasu. Pomocí panašování může volič svým hlasem podpořit konkrétní kandidáty, zvyšuje jejich šance na zvolení bez ohledu na skladbu kandidátní listiny. Toto však platilo ještě v řádných komunálních volbách roku 1990. Novela volebního zákona z roku 1994 však zavedla nová pravidla. Zákon zavedl opatření, podle kterého se uplatňuje pravidlo preference dle volebního výsledku ve skupině kandidátů, kteří překročí hranici 10% nad průměrný počet hlasů příslušné kandidátní listiny. Kandidáti, kteří překročí stanovenou hranici, mají nárok na získání mandátu v pořadí dle výše jejich volebního zisku, zatímco pořadí zbývajících kandidátů se řídí pořadovým číslem kandidáta bez ohledu na počet obdržovaných preferenčních hlasů. Kandidáti s vyšším počtem hlasů, než je stanovený limit, obdrží mandát přednostně v pořadí dle výše jejich volebního zisku. Zbývajících mandátů budou přiděleny kandidátům podle jejich kandidátního čísla, čímž posloupnost přidělování mandátů přestává korespondovat s pořadím kandidátů dle výše volebního výsledku. Novelu volebního zákona roku 1994 dávají politikům nový nástroj volebního inženýrství, který umožňuje rozvoj nových strategií, jak ovlivnit konečný výsledek voleb pomocí správné posloupnosti alokace kandidátů na kandidátní listině. Úspěšnost zvolení určitého zastupitele do funkce starosty závisí na síle jeho podpory v zastupitelstvu obce. Nejčastější způsob sestavování pořadí kandidátů na kandidátní listině se řídí především důležitostí kandidátů pro volební stranu a výsledky jednotlivých kandidátů ve volbách předešlých. První místo zaujímá lídr, na dalších místech volebního lístku se objevují aktivnější členové strany. Následují kandidáti s vyšším počtem hlasů z let minulých a na poslední pozici se umisťují kandidáti, kteří pouze doplňují kandidátku. Stávající zastupitelé nejprve zveřejní na vývěsce obecního úřadu výzvu pro zájemce o kandidaturu. Když se sejde dostatečný počet kandidátů, začne se sestavovat kandidátní listina. Pokud je více kandidátů než by bylo možné uvést na kandidátní listině dle volebního zákona, sestaví se druhá kandidátní listina. V obcích se stále častěji setkáváme s jednočlennými kandidátními listinami nezávislých kandidátů. Kandidatura jednočlen-

ných volebních stran totiž podstatně mění vlastnosti volební formule komunálního volebního systému (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, 2010).

3.3.9 Volební obvody

Obec se skládá z jednoho volebního obvodu. Zastupitelstvo může nejpozději 85 dnů před konáním voleb vytvořit více volebních obvodů (Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů č. 491/2001 Sb.).

Jednou z důležitých proměnných poměrných volebních systémů je velikost volebního obvodu. Rozlišují se tři kategorie: nízká (2-4 mandáty), střední (5-9 mandátů) a vysoká (10 a více mandátů). Malé volební obvody produkují tzv. uměle vytvořené většiny. V českém komunálním prostředí je drtivá většina zastupitelstev jedním volebním obvodem, tudíž rozhoduje velikost zastupitelstva (Outlý & Šaradín, 2004).

V Praze a v územně členěných statutárních městech může být městská část nebo městský obvod součástí pouze jednoho volebního obvodu. Seznam vytvořených volebních obvodů, počty členů zastupitelstva, kteří mají být voleni a potřebný počet podpisů pro nezávislého kandidáta a sdružení nezávislých kandidátů zveřejní starosta do dvou dnů po vytvoření volebních obvodů na úřední desce (Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů č. 491/2001 Sb.).

Od roku 1994 definují zákony mírně pozměněné velikostní kategorie. Týkaly se proměny spíše nejmenších obcí. Nemusí být lichý počet členů zastupitelstva, byť většina zastupitelstev lichý počet členů má. O tom, kolik bude mít příští zastupitelstvo členů, rozhodovala podle zákona rada národního výboru. V roce 1994 došlo k různým úpravám. Například bylo ustanoveno, že rozhodnutí nečiní rada, ale zastupitelstvo, a to nejpozději 85 dnů přede dnem voleb. Již od roku 1990 připouštěl zákon možnost rozdělit území, na němž se volilo zastupitelstvo, na menší části. Podle prvního volebního zákona měly určité obvody povinnost vytvořit volební strany. K poslední změně došlo v roce 2001 (Outlý & Šaradín, 2004).

3.3.10 Hlasování

Předseda volební komise je povinen zkontrolovat před zahájením hlasování vybavení volební místnosti. Dále musí před ostatními členy okrskové volební komise zapečetit prázdnou volební schránku a přenosnou volební schránku. Po provedení kontroly

prohlásí předseda okrskové volební komise volby za zahájené. Každý volič hlasuje osobně. Voliči předstupují před okrskovou volební komisí a hlasují v pořadí, ve kterém přišli. Volič musí po příchodu prokázat svou totožnost a státní občanství České republiky, popřípadě státní občanství státu, jehož občané jsou oprávněni volit na území České republiky. Totožnost a státní občanství prokáže volič občanským průkazem, nebo cestovním pasem. Pokud hlasuje cizinec, prokáže se průkazem o povolení k pobytu (Zákon o občanských průkazech č. 328/1999, Zákon o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1991 Sb., Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů č. 326/1999 Sb.). Voliče, který není v seznamu voličů, ale prokáže právo hlasovat, okrsková volební komise dopíše do seznamu a umožní mu hlasovat. Neprokáže-li volič svou totožnost, nebude mu hlasování umožněno. V prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků může být přítomen pouze sám. Volič může požádat ze závažných důvodů obecní úřad, aby mohl v den voleb hlasovat mimo volební místnost, avšak pouze v územním obvodu volebního okrsku. Jakmile uplyne doba pro ukončení hlasování, uzavře se volební místnost. Pokud v místnosti ještě někdo volí, musí se mu umožnit odvolit. Poté prohlásí předseda okrskové volební komise hlasování za ukončené. Jestliže nejsou volby do zastupitelstev obcí společně s volbami do Poslanecké sněmovny, Senátu nebo do zastupitelstev krajů, může předseda volební komise ukončit hlasování v případě, že odvolili všichni voliči zapsaní v seznamu. Předseda okrskové volební komise zapečetí volební a přenosnou volební schránku. Sčítání hlasů se zahájí ve 14.00 hodin druhého dne voleb, kdy je zkontrolována neporušenost pečeti. Okrsková volební komise vyhotoví zápis o průběhu a výsledku hlasování. Zápis podepíše členové komise. V zápise se uvádí doba počátku a ukončení hlasování, popřípadě jeho přerušení s uvedením důvodů, celkový počet osob ve volebním okrsku zapsaných do výpisu ze seznamu, dále také počet voličů, kterým byly vydány úřední obálky, a počet odevzdaných úředních obálek, počet platných hlasů odevzdaných pro každou volební stranu, stručný obsah oznámení a stížností, které byly podány okrskové volební komisí, a jejich stručné zdůvodnění (Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů č. 491/2001 Sb.).

Předseda komise nejdříve vyčlení potřebný počet nepoužitých hlasovacích lístků a doplní číslo volebního okrsku. Komise na hlasovacích lístcích u každého kandidáta, který se do 48 hodin před zahájením hlasování vzdal kandidatury, zapíše do rámečku před jeho jménem písmeno "N". Předseda komise dá zapečetit zbylé nevydané a nepou-

žité hlasovací lístky i úřední obálky. V označené obálce je odloží někam mimo plochu, na které bude komise sčítat hlasy. Komise do zápisu zaznamená dobu počátku a ukončení hlasování, pokud tak neučinila již v průběhu hlasování (Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů č. 491/2001 Sb.).

3.3.11 Uzavírací klauzule

Uzavírací klauzule může být také označovaná jako klauzule volební. Znamená to uměle stanovený práh pro vstup do zastupitelského orgánu. Strana musí dostat určité množství hlasů, aby se mohla podílet na rozdělování mandátů. Používá se především v proporcionalních volebních systémech. V ČR se užívá ve všech typech voleb založených na principu poměrného zastoupení, tj. ve volbách do poslanecké sněmovny, Evropského parlamentu, v obecních i krajských volbách. Ve všech těchto případech je nastaven na stejnou úroveň 5% hlasů. V obecních volbách se může volební klauzule snižovat v zájmu zachování politické soutěže. Uzavírací klauzule se v obecních volbách přepočítává podle počtu míst na kandidátní listině. Účinnost uzavírací klauzule závisí nejen na její výši, ale i na dalších faktorech. V malých volebních obvodech se může stát, že počet hlasů k získání mandátu je vyšší než práh umělý a uzavírací klauzule je vlastně zbytečná. V obecních volbách taková situace nastává u malých obcí. Omezení politické soutěže zabrání přístupu nových politických subjektů do zastupitelského orgánu a stabilizuje se postavení nejsilnějších stran. Toto můžeme pozorovat především ve volbách do zastupitelstev krajů (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, 2010).

3.3.12 Volební formule

Převádění hlasů voličů na mandáty je založeno na volební formuli pomocí matematické operace, jejíž použití je zakotveno ve volebním zákoně. Můžeme rozlišit většinovou a proporcionalní volební formuli. Většinová volební formule se používá v jednomandátových volebních obvodech, zatímco proporcionalní volební formule se používá ve vícemandátových volebních obvodech. Proporcionalní volební formule jsou založeny na volebních kvótách nebo na volebních dělitelích. Volební kvóty představují počet hlasů potřebných pro získání mandátu, tedy přirozený práh vstupu do zastupitelského orgánu v daném volebním obvodu. Podle formulí založených na volebních dělitelích se volební zisky stran postupně dělí určenou řadou dělitelů. Vypočítané podíly se seřadí podle velikosti a mandáty se přidělí stranám, z jejichž volebního zisku byly vypočteny

nejvyšší podíly. Formule se navzájem odlišují posloupností dělitelů, např. d'Hondtova volební formule, která se používá ve volbách do poslanecké sněmovny, do zastupitelstev obcí a do Evropského parlamentu, pracuje s posloupností dělitelů 1, 2, 3, ..., n (n označuje celkový počet rozdělovaných mandátů). Imperialiho formule pracuje s řadou $n+1$, Sainte – Laguë má řadu 1, 3, 5, ..., $2n-1$. Zvolená řada dělitelů má vliv na proporcionalitu voleb. Proporcionalita voleb závisí na intervalech mezi děliteli, ale také na výši prvního dělitele. Čím výše je stanoven první dělitel, tím více jsou nadreprezentovány silnější strany. Všechny tyto vlastnosti volebních formulí ještě závisí na velikosti volebního obvodu, tedy na počtu přidělovaných mandátů. Čím menší jsou volební obvody, tím výrazněji působí vlastnosti volebních formulí. A naopak, s velikostí volebního obvodu se zvyšuje proporcionalita volebních výsledků (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, 2010).

3.4 Lokální politické stranictví

3.4.1 Úloha politických stran

Politické stranictví je nezbytnou součástí zastupitelské demokracie. Funkce politických stran plyne ze zprostředkování mezi občany a politickou mocí. Politické strany jsou hlavním prostředkem participace občanů na demokratickém procesu. Ve volbách se strany snaží získat co největší podíl na státní moci a ve veřejné správě hájí zájmy svých stoupenců. K velkému rozkvětu politického stranictví došlo koncem 19. a počátkem 20. století, kdy vznikla masová hnutí, jež si vynutila zavedení všeobecného volebního práva a dalších demokratických reforem. V průběhu 20. století se úspěšný model masové politické strany začal vyčerpávat a vedle těchto stran se začaly uplatňovat strany elitní, které byly zaměřené přímo na voliče. Politické strany si v takovém případě podřídí stát, který pak neslouží občanům, ale právě politickým stranám. Oslabování členských základů se stalo ve vyspělých demokratických státech obecným trendem, který představuje stejně obtížný problém jako klesající účast občanů ve volbách. Katz a Mair při analýze postavení a organizačního vývoje politických stran se snaží od sebe oddělit tři základní aspekty politického stranictví. A to především fungování stranické základny, činnost vedoucích orgánů strany a působení představitelů strany ve veřejné politice. Tito představitelé poukazují na to, že organizační struktura stran se mění a uvnitř stran jsou vztahy spíše stranické než hierarchické. Oslabování členských základů politických

stran lze pozorovat i v českém stranickém systému. Historicky zakotvenou stranou je KSČM a KDU-ČSL. Organizační struktury ostatních stran se kupily až po roce 1989. Typickým příkladem se stala ODA. Tato strana velmi rychle pronikla do veřejné politiky, avšak si nedokázala vytvořit širší stranickou základnu, a stejně tak i strana Unie svobody. Oslabování členské základny politických stran se bezprostředně promítá do podoby demokratického procesu na lokální úrovni. Z hlediska organizační struktury jsou veliké rozdíly především mezi jednotlivými typy volebních stran. Politické strany a hnutí jsou subjekty s určitým vývojem, většina sdružení nezávislých kandidátů se vyznačuje proměnlivostí. Ve venkovských obcích a v menších městech se setkáváme se změnami hlavních politických subjektů, aniž by se měnily důležité osobnosti na lokální politické scéně. Podstatné rozdíly v organizační struktuře jsou na lokální úrovni i uvnitř politických stran a hnutí (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, 2010).

3.4.2 Lokální politické strany

V obecních volbách v roce 2006 kandidovalo zhruba 201 000 kandidátů, téměř 80% z nich bylo bez stranické příslušnosti a 20% bylo členy politických subjektů. O něco vyšší čísla pak budou u kandidátů a zastupitelů podle navrhuje strany. Ve všech kategoriích jsou mezi uvedenými politickými subjekty parlamentní strany a další strany či hnutí a ve většině případů jde o subjekty lokálního či regionálního charakteru. (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, 2010).

Balík poukazuje na to, že k základu politických stran a hnutí přispěla změna zákona o volbách do zastupitelstva obcí v roce 1994 (Balík, 2009).

V zákoně byly nově upraveny podmínky kandidatury nezávislých kandidátů a jejich sdružení v obecních volbách. Tato úprava se týkala především počtu podpisů voličů, které museli nezávislí získat, aby mohli kandidovat. Pevně stanovený počet podpisů voličů byl nahrazen relativním počtem, který závisel na velikosti obce. U sdružení nezávislých kandidátů byl počet potřebných podpisů stanoven na 7% obyvatel dané obce a u nezávislých kandidátů se počet pohyboval mezi 5-0,5% občanů v závislosti také na velikosti obce. K založení politické strany stačí 1 000 podpisů voličů, u měst nad 14 500 obyvatel je jednodušší zaregistrovat politickou stranu, než kandidovat jako sdružení nezávislých kandidátů (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, 2010).

Balík poukazuje na postupný odklon politiky na municipální úrovni od lokálních politických stran a hnutí, k němuž dochází v důsledku zpřísnění legislativy. Klasickým subjektem se stalo Sdružení nezávislých kandidátů (Balík, 2009).

3.4.3 Nezávislí kandidáti a jejich sdružení

V tento moment se soustředíme na nezávislé kandidáty, kteří sami vytvářejí kandidátní listiny, ať již kandidují jako jednotlivci nebo jako místní sdružení nezávislých kandidátů. Tyto politické subjekty představují charakteristický rys v české lokální politice. Nezávislí kandidáti a jejich sdružení vyhovují specifickým rysům politického procesu na lokální úrovni v České republice. Analýzy kandidátních listin v obecních volbách ukazují, že v nejmenších obcích nezávislí a jejich sdružení představují hlavní, někdy i jediný způsob formování politických subjektů. Ve větších obcích pak doplňují stranické spektrum. Obecně vzato, u sdružení nezávislých kandidátů se předpokládá organizační stabilita politického působení (Čmejrek, Bubeníček, & Čopík, 2010).

4 Charakteristika města

Město Moravské Budějovice je základním územním samosprávným celkem ve smyslu čl. 99 a následující Ústavy ČR č. 1/1993 Sb. Vzniklo v souladu s §§ 1 a 2 zák. č. 367/1990 Sb., o obcích ke dni 24. 11. 1990. Město tvoří územní celek, jenž je vymezen hranicí území města. Je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek a vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů. Posláním města je pečovat o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem. Město Moravské Budějovice je správní, hospodářské a kulturní středisko jižní a jihozápadní části okresu Třebíč. Městem protéká říčka Rokytaná. Nadmořská výška je 456 m. Prochází tudy silnice třetí třídy a je zde i železniční stanice. V městě Moravské Budějovice se nachází pošta, zdravotní a matriční obvod, fara, školy. Katastr města měl v roce 1950 výměru 2016 ha. V současné době má město 1500 domů. (Nekuda, 1997).

Reliéf

Krajina v okolí Moravských Budějovic charakterizuje reliéf mírně zvlňný táhlými oblými hřbety, široce rozevřenými údolními, plošinami a nízkými pahorky. Rozsáhlá sníženina, která leží u Moravských Budějovic, je odvodňována Rokytnou s přítoky Rokytkou a Štěpánovickým potokem. Údolí jsou v pramenných úsecích velice plochá, s mírnými svahy. Směrem po proudu se údolí prohlubují. Toky Rokytná s Jevišovkou odtékají směrem k jihovýchodu. Geomorfologicky se Moravské Budějovice a jejich nejbližší okolí nacházejí v okrsku Moravskobudějovické kotliny, jež je jižní součástí podcelku Jaroměřické kotliny, zahrnující v rámci horopisného celku Jevišovické pahorkatiny i Třebíčskou kotlinu Stařeckou pahorkatinu. Moravskobudějovická kotlina je sníženina s plochým dnem v severovýchodní části složená ze žul a usazenin. Místy nacházíme i poměrně tropické zvětralin. Mikroregion leží ve 3. až 4. vegetačním stupni, převládají pole a louky, v jižní části borové porosty se smrkem, ojediněle dubové lesy (Nekuda, 1997).

Historie

Poprvé se objevuje zmínka o Moravských Budějovicích v roce 1231, o městě je psáno v listině, kde se oznamuje, že papež Řehoř IX. bere pod svoji ochranu vdovu po Přemyslu Otakarovi I., Konstancii Uherské. Město tehdy leželo na tzv. Haberské stezce a patřilo pod Bítovský hrad. Pravděpodobně zde existoval i opevněný dvorec a ke konci

13. století bylo založeno tržiště na místě dnešního centrálního náměstí. Město tehdy patřilo majitelům Bítovského hradu a panství Lichtenburků, v roce 1498 se o Moravských Budějovicích mluví jako o městě poddanském. Bítovské panství získalo oprávnění vlastnit i další pozemky, Moravské Budějovice se tak staly městem a dostaly do užívání svůj znak. Následujícím majitelem města byl rod Valdštejnů. Během jejich vlády se vydláždilo náměstí, byla založena škola a město postihl i velký požár v roce 1532. Po bitvě na Bílé hoře byl uvězněn jeden z posledních Valdštejnů – Zdeněk Brtnický, jenž záhy zemřel ve vězení na Špilberku. Město pak získali páni ze Schaumburka. Prvním majitelem se stal Hanibal ze Schaumburka. V roce 1648 město získal Rudolf Jindřich ze Schaumburka a rozhodl se usadit v Moravských Budějovicích. Dalšími majiteli se až v dalším století, v roce 1736, stal rod pánů z Wallisu. Ti jmenovali primátora města a také další úředníky. V roce 1805 městem prošlo tažení napoleonských vojáků. Roku 1850 se ve městě zřídil okresní soud a berní úřad. Samotné město se tak stalo součástí politického okresu Znojmo. Rok 1864 přinesl vznik organizace s názvem Čtenářský spolek slovanský Budivoj, jehož členové se věnovali kulturní a vzdělávací činnosti, a ve stejném roce byla zřízena i městská knihovna. Z podnětu tohoto spolku byla založena Vzájemná záložna a postaven Národní dům. V roce 1874 začala fungovat i Městská spořitelna. Později vzniká městské muzeum, jsou vydávány noviny a také začíná provoz v Továrně hospodářských strojů a slévárnách Matěje Smrčky. Mezi další počiny této doby můžeme řadit stavbu sokolovny pro místní členy Sokola. Mezi lety 1869 a 1871 se vybudovala železnice z Vídně do Prahy. O něco později bylo ve městě zřízeno okresní hejtmanství, a město se tak stalo městem okresním. Významnou událostí se pro město stala stavba železniční trati z Moravských Budějovic do Jemnice. Ve městě se objevují i další spolky, a to např. hasičský a občanský střelecký spolek, spolek učitelský, okrašlovací spolek, Matice školská, německý čtenářský spolek, Sokol, ženský pěvecký a vzdělávací spolek, okresní hospodářský spolek, župní hasičský spolek, Národní jednota, Orel, legionářský spolek, cyklistický spolek, klub mladé generace, židovský spolek a další. Ve městě fungovala utrakvistická obecná škola, česká a německá obecná škola. Dalšími vzdělávacími institucemi se stala později chlapecká měšťanská škola, dívčí měšťanská škola, živnostenská pokračovací škola a v roce 1911 bylo založeno reálné gymnázium, jež v roce 1919 bylo převedeno pod stát. V roce 1938 byl do Moravských Budějovic přemístěn i učitelský koedukační ústav, téhož roku byla založena i obchodní škola a škola pro ženská povolání (Fišer & Nováčková, 1997).

Obyvatelstvo

Samotné Moravskobudějovicko bylo paleolitickým člověkem vyhledáváno jen velmi sporadicky. V Moravských Budějovicích žilo na počátku 70. let 17. století podle tohoto odhadu přibližně 750 až 1000 lidí. Počet obyvatelstva po celé období silně kolísal v závislosti na řadě rozmanitých činitelů, např. porodnost. V nynější době žije v Moravských Budějovicích okolo 7,5 tisíce obyvatel. Z následující tabulky můžeme vyčíst vývoj počtu obyvatel za určitá léta. Můžeme vidět, že počet obyvatel do roku 2001 stoupal, a od tohoto roku byl přelom a demografický vývoj obyvatel je rok od roku horší. (Fišer & Nováčková, 1997).

Tabulka č. 1

Vývoj počtu obyvatel města Moravských Budějovic														
Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2012
Počet obyvatel	3503	3957	4334	4554	4728	5007	5130	5209	5985	6367	7265	7884	8004	7602

Zdroj: (Fišer & Nováčková, 1997).

Sdružení a spolky pro děti a mládež

V Moravských Budějovicích funguje řada sdružení a spolků zabývajících se volnočasovými aktivitami dětí a mládeže. Jedním z nich je občanské sdružení Duha, které na principech zážitkové pedagogiky organizuje aktivity pro děti a mládež. Má 4500 členů po celé republice, zaměřuje se na turistiku a táboření, deskové hry, umělecké a kreativní činnosti a mezinárodní výměny. Duha se stala velice úspěšnou v projektech pro děti a mládež z dětských domovů, v programech pro neorganizované děti a mládež, v podpoře účasti dětí a mládeže a rozvíjení dobrovolnické služby. Duha má významné postavení v českých i mezinárodních dětských a mládežnických organizacích.

Další dobře pracující institucí je Svaz skautů a skautek ČR sdružující kolem padesáti tisíc dětí, mladých lidí a dospělých dobrovolníků. Středisko tohoto spolku najdete i v Moravských Budějovicích. Jde o mezinárodní výchovné hnutí pro mládež a děti od šesti let, které se stalo největší výchovnou organizací v republice. Tento spolek připra-

vuje schůzky, výpravy, akce a tábory a zároveň je členem světových skautských organizací.

Další organizací zabývající se volným časem dětí a mládeže je v Moravských Budějovicích Dům dětí a mládeže Budík. Přípravuje pro děti, ale i pro dospělé řadu aktivit – zájmové kroužky, letní a zimní tábory atd.

Sportovní, zábavní a zájmové spolky

Orel, jednota Moravské Budějovice. Cílem křesťanské organizace je výchova mladých lidí a dětí zejména prostřednictvím sportovních aktivit. Nabízí cvičení pro dívky, ženy, starší ženy, děti a rodiče. Zajišťuje dětem plavání a anglický jazyk. Podobnou činnost ve městě vyvíjí i Sokol, a to především v oblasti tělovýchovné.

Všechny základní i střední školy ve městě provozují sportovní kluby se zaměřením na kolektivní i individuální sporty.

Specifické sociálně ekonomické faktory ovlivňující lokální politický proces

Jeden z hlavních faktorů je ekonomická situace v Moravských Budějovicích, která je zapříčiněna značným odstupem firem. Nejdříve zkrachovaly firmy jako Dr. Oetker, Drůbež – Vysočina spol., s.r.o. a další malé firmy. Dále také o svá místa přicházeli pracovníci z významné firmy Královopolské strojírně, a.s., která v Moravských Budějovicích zaměstnávala bezmála 1 200 zaměstnanců, a v nynější době tento poměrně vysoký počet zaměstnanců pokles až na necelých 80. Za poslední čtyři roky přišly o pracovní místa stovky lidí. Dalším významným faktorem ovlivňujícím výsledky voleb je fakt, že vzdělanější vrstvy obyvatel odcházejí z obce a zůstávají pracovně i z pohledu svého trvalého bydliště mimo Moravské Budějovice. To se týká zejména vzdělanějších lidí ze střední a vyšší sociální třídy. Navíc většina mladších lidí se nechce příliš angažovat v komunální politice, a tak se stále dokola nabízejí ve většině případů tytéž politické tváře ve volbách.

5 Lokální politické subjekty

Nejvýznamnějším politickým subjektem v obci Moravské Budějovice je strana Sdružení občanů Moravské Budějovice v čele s Ing. Vlastimilem Bařinkou, která vyhrává volby už od roku 2006, kdy poprvé přišla s kandidátní listinou. Významnou stranou do roku 2006 byla také strana ODS, která vyhrávala volby od roku 1994. Mezi další politické strany, které kandidovaly do zastupitelstva obce, patří Komunistická strana Čech a Moravy, Křesťanská demokratická unie - Čs. strana lidová, SDRUŽENÍ OBČANŮ MORAVSKÉ BUDĚJOVICE, Sdružení NK z Moravských Budějovic, Strana svobodných občanů a Česká strana sociálně demokratická. KSČM, ČSSD, KDU-ČSL a ODS jsou jediné strany, které sestavily v každých komunálních volbách od roku 1994 kandidátní listinu. Strana Sdružení občanů Moravské Budějovice přišla i s volebním plakátem v roce 2014, na kterém představila své kandidáty a volební program. Mezi hlavní priority volebního programu této strany můžeme zahrnout podporu investora, který vytvoří nová pracovní místa pro občany Moravskobudějovicka, snížení ceny vodného a stočného a zachování stávající výše poplatku za odvoz a likvidaci komunálního odpadu. Dále podporují kvalitní pečovatelskou službu pro občany města, zachování zdravotních služeb ve stávajícím rozsahu včetně LDN, činnost klubu důchodců a sdružení postižených civilizačními chorobami. Zachování provozu mateřské školy a základních škol, stávající rozsah středního školství ve městě. Městskou policii jako službu a pomoc občanům, spolupráci Městské policie s Policií ČR při vytváření a plnění programu prevence kriminality. Dále připravují výstavbu jižního obchvatu města (Znojmo-MB-Třebíč), dokončení úpravy náměstí Míru, opravu chodníků ve městě. Poté chtějí usilovat o rozvoj města Moravské Budějovice včetně jeho částí, zodpovědnou péče o majetek města, tvorbu rozpočtu města tak, aby nedocházelo k prohlubování zadluženosti města. Následuje snaha o rozšíření nádob na tříděný odpad o kontejnery na BIO odpad, revitalizaci městského parku a Heřmanských kopců, úpravu a rozšíření zeleně, vytvoření klidových zón ve městě a okolí na základě podnětů a požadavků občanů atd.²

² Volební plakát SDRUŽENÍ OBČANŮ MORAVSKÝCH BUDĚJOVIC pro komunální volby v Moravských Budějovicích v roce 2014

Realizované cíle strany Sdružení občanů Moravské Budějovice

Tato strana před komunálními volbami roku 2014 roznášela voličům brožuru, která umožňovala nahlédnout do realizovaných věcí, které preferovala ve volebním programu strana Sdružení občanů Moravské Budějovice před těmito volbami. Zastupitelům za SOMB ve spolupráci s dalšími stranami v Radě města se podařilo dohodnout odkup pozemků u vlakového nádraží na ulici 1. máje a tuto, dalo by se říci nejhorší část města, zrekonstruovat. Dále se upravil průchod parkem u zámku, zrekonstruovaly se obě základní školy a Léčebna dlouhodobě nemocných. Nechaly se zhotovit nové herní prvky v MŠ Fišerova, došlo k opravě dětského bazénu na koupališti a také k renovaci smuteční síně. Opravil a zmodernizoval se také areál letního kina, veřejné osvětlení v ul. Pivovarská, dále autobusová zastávka v Jackově. Vznikla nová parkovací místa na ul. Mánesova a Jechova. Především se podařilo zrekonstruovat nám. ČSA, ul. Purcnerova a Kosmákova.

Pro výčet uvedu i některé akce z minulého volebního období, a to vznik nové MŠ - přestavba bývalé lidové školy umění na ul. Šafaříkova, dále Tovačovského sady, ul. Sokolská, Šustova, parkoviště na ul. Šafaříkova. Mnohé stavební práce proběhly na zimním stadionu - tribuna, WC pro veřejnost, parkoviště, dostavba šaten. Rekonstrukce ZŠ Havlíčkova, MŠ Fišerova, oranžové hřiště u MŠ Husova. Proběhla také rekonstrukce MKS Beseda - I. etapa. Postupně také probíhala oprava kostela sv. Jiljí a mnoho dalších akcí (somb, 2014).

Politickou stranou s velmi stabilním vývojem je v rámci Moravských Budějovic ODS. Tato strana vyhrávala volby od roku 1994 až do roku 2006. ODS měla za celé období stálý počet členů na kandidátní listině, a to 21. Kromě dvou lidí na kandidátní listině bez politické příslušnosti se zbylých 19 politicky hlásilo k ODS. V této straně byli také dva uchazeči, kteří uváděli trvalý pobyt mimo Moravské Budějovice. ODS ve svém volebním programu prosazovala především:

Zlepšení komunikace s občany a na základě komunikace stanovení priorit investic a oprav. Prosazení snížení daně z nemovitosti na polovinu. Zajištění odbornosti při sestavování rozpočtu města. Zastavení rostoucích nákladů a zvýšení efektivity práce městského úřadu. Zasazení se o vypracování koncepce průmyslové zóny a podpoření úsilí o zachování středních škol ve městě. Usilování o zachování LDN ve městě. Iniciování integrovaného dopravního systému v kraji Vysočina. Přípravení vhodných stavebních

pozemků pro individuální výstavbu, snaha podpořit kulturní činnost ve městě včetně turistického informačního centra a další.³

Z tohoto programu můžeme vidět, že ODS se v některých bodech shoduje se stranou Sdružení Občanů Moravské Budějovice. Další stranou, která figuruje ve volbách, je Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM), která také působí v komunálních volbách od roku 1994. Členové této strany pocházejí z Moravských Budějovic a všech 21 kandidátů se politicky hlásí ke KSČM. V roce 1994 se o přízeň voličů také ucházela Česká strana sociálně demokratická, která neměla vždy plně sestavenou kandidátní listinu. V tomto roce sestavila osmičlennou skupinu, rok poté jenom dvoučlennou, v roce 2002 třináctičlennou skupinu a poté už stálou jednadvacetičlennou skupinu. Poslední strana, která také působí už od roku 1994, je Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová, která se také realizovala v komunálních volbách, a to šestkrát po sobě. Tato strana měla za celou dobu působnosti 21 členů, ale nikdy nevyhrála volby. V roce 1998 přišla nová sdružení, která doposud v komunálních volbách nefigurovala. Strana s názvem Sdružení nezávislých kandidátů Moravské Budějovice dosahovala poměrně dobrých výsledků, ale nikdy se jí nepodařilo vyhrát, což mohl způsobit i systém přepočtu hlasů na jednotlivé kandidáty. V roce 2006 se poprvé zúčastnila voleb i vítězná strana s názvem Sdružení občanů Moravské Budějovice, o které už byla zmínka. Poté v roce 2010 přišla také nová strana s názvem Volte pravý blok, která měla pouze jednoho kandidáta, a dlouho se na scéně neudržela.

³Volební letáky ODS pro komunální volby v Moravských Budějovicích v roce 2010

6 Komunální volby v roce 2014

Řádné komunální volby v roce 2014 se konaly 10. – 11. 10. 2014. Ve volbách do zastupitelstva obce Moravské Budějovice pro volební období 2014 - 2018 představovala volební účast obyvatel s právem volit 45,04% (volby, 2014).

Volilo se jedenáct členů zastupitelstva. Celkem bylo zapsáno 6 283 voličů, z toho se k volbám dostavilo 2 828 voličů. Do zastupitelstva obce kandidovalo sedm politických stran, tedy celkem 147 uchazečů. 102 kandidátů se nehlásilo k žádné politické příslušnosti. Ostatní byli příslušníky politických stran: KSČM (16 kandidátů), KDU-ČSL (9 kandidátů), ODS (11 kandidátů), ČSSD (7 kandidátů) a strana svobodných občanů (2 kandidáti). Nejstarším kandidátem v těchto volbách byl Mojmír Matoušek (78 let) za stranu KSČM a nejmladším kandidátem se stal Petr Kračmar za stranu KSČM (18 let) (volby, 2014).

Některé strany se pro svoje kandidátní listiny snažily oslovit i nové mladé vzdělané lidi, ale drtivá většina z nich neměla zájem. Další důležitý faktor je i ten, že se na kandidátních listinách objevují stále stejná známá jména.

Profily volebních subjektů

Na kandidátní listině Komunistické strany Čech a Moravy je uvedeno celkem dvacet jedna uchazečů, z toho patnáct mužů a šest žen. Komunistická strana Čech a Moravy získala ve volbách do zastupitelstva obce celkem 13,83% platných hlasů a 3 mandáty. Tato strana skončila na čtvrtém místě. Žádný z kandidátů neměl akademický titul. Všichni kandidáti označili za místo trvalého pobytu Moravské Budějovice, profese jednotlivých uchazečů jsou různé (volby, 2014).

Česká strana sociálně demokratická měla také dvacet jedna kandidátů, z toho čtrnáct mužů a sedm žen. Tato strana získala 8,60% platných hlasů, 1 mandát a s tímto výsledkem se zařadila na 6. místo. S akademickým titulem kandidovalo celkem 5 občanů, a to především s titulem inženýr (volby, 2014).

Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová měla celkem na kandidátní listině dvacet jedna kandidátů, průměrný věk všech kandidátů byl 45 let. Za tuto politickou stranu kandidovalo 15 mužů a 6 žen. Křesťanská a demokratická unie skončila na třetím místě a získala celkem 13,95% platných hlasů a 3 mandáty. Profese

jednotlivých kandidátů byly různé. Kandidovalo celkem osm kandidátů s akademickým titulem (volby, 2014).

Další strana, která kandidovala do zastupitelstva obce, je Občanská demokratická strana s dvaceti jedna kandidáty. Průměrný věk všech kandidátů byl 50 let. V těchto volbách byla opět převaha mužů nad ženami v poměru 16:5. Profese jednotlivých kandidátů byly různé. Tato strana získala 17,44% hlasů a se 4 mandáty se zařadila na druhé místo (volby, 2014).

Sdružení Nezávislí kandidáti z Moravských Budějovic a Starostové pro občany, mělo také na kandidátní listině celkem dvacet jedna uchazečů, z toho čtrnáct mužů a sedm žen. Průměrný věk všech kandidátů byl 46 let. Strana Sdruž. NK z Mor. Buděj. a STO získala 9,87% platných hlasů, zařadili se na páté místo a tímto získala pouhé dva mandáty. Profese a bydliště kandidátů jsou různé (volby, 2014).

Strana Sdružení občanů Moravských Budějovic získala nejvyšší počet hlasů, a to 30,22% a s tímto výsledkem se stala, v čele s Ing. Vlastimilem Bařinkou, lídrem voleb, a obsadila celkem 7 mandátů. Celkový počet kandidátů byl také 21, z toho průměrný věk všech kandidátů byl zhruba 49 let. Profese jednotlivých kandidátů byly opět různé a do této strany kandidovalo 17 mužů a 4 ženy. Všichni kandidáti byli bez politické příslušnosti (volby, 2014).

Nová strana s názvem Strana svobodných občanů, která se poprvé zúčastnila voleb v roce 2014, měla také celkem 21 kandidátů a získala 6,09% hlasů a pouze jeden mandát, čímž skončila na posledním sedmém místě. Na kandidátní listině měla třináct mužů a 8 žen. Průměrný věk všech kandidátů byl 39 let (volby, 2014).

Profil zastupitelstva města

Do zastupitelstva obce bylo zvoleno celkem dvacet jedna kandidátů, z toho sedmáct mužů a čtyři ženy. Celkový průměrný věk zvolených kandidátů se pohyboval kolem 52 let. Průměrný věk žen byl 47 let a mužů 53 let. Nejmladší ze zvolených zastupitelů byl Miroslav John (34 let), kandidát za stranu Nezávislí kandidáti, a nejstarší zastupitel byl Dalibor Janda, Ing. ve věku 65 let, který rovněž kandidoval za stranu Nezávislí kandidáti. Do zastupitelstva bylo zvoleno třináct občanů s akademickým titulem. V příloze naleznete tabulku, kde můžete vyčíst politickou příslušnost, věk a počet preferenčních hlasů vyjádřený v procentech (viz Tabulka č. 2) (volby, 2014).

Malým obcím, ale nejenom jim, by prospělo, aby se mezi kandidáty a zastupiteli objevilo více lidí s vyšším vzděláním, lidí inteligentních, schopných řešit vzniklou situaci a problémy s nadhledem, využít svých znalostí, schopností a zkušeností. „ Bylo by vhodné, pokud by se do komunální politiky angažovali více vzdělaní lidé s praxí v manažerských a řídicích pozicích a se zkušenostmi z řízení firem a z podnikání a s vyšším vzděláním. Lidé s vysokoškolským vzděláním a schopností nadhledu.

Porovnání výsledků voleb 2010 a 2014

Volební účast je jednou z nejzákladnějších forem občanské participace na veřejném životě občanů. Celková volební účast v roce 2014 byla 45,04%, klesla tedy oproti komunálním volbám z roku 2010 o 2,60%. Tento mírný pokles může způsobit i počet voličů, kteří byli zapsaní k volbám. V roce 2010 bylo zapsáno celkem 6 358 voličů a tento rok jejich počet klesl na 6 283 zapsaných voličů. K volbám v roce 2010 se dostavilo 3029 voličů. V roce 2014 počet voličů do zastupitelstev obcí klesl na 2828 voličů. Z toho vyplývá opět mírný pokles voličů v loňském roce. Minulé i letošní volby mají přece jen něco stejného, a to počet politických stran, které kandidovaly do zastupitelstva obce. V roce 2010 ale kandidovalo méně uchazečů, a to o 21 osob. V komunálních volbách v roce 2006, 2010 i v roce 2014 vyhrála strana Sdružení občanů Moravských Budějovic s velkým náskokem oproti předchozím stranám. Jeden z mnoha faktorů, které napomáhají k dlouhodobému vítězství této strany, může být i stálá věková struktura voličů chodících k volbám. Dle mého názoru chodí spíše volit voliči starší než mladí. V letech 1994 – 2002 zvítězila ve volbách do zastupitelstva obce v Moravských Budějovicích vždy Občanská demokratická strana, ke změně došlo až ve volbách v roce 2006, kdy zvítězila strana Sdružení občanů Moravských Budějovic. Obecních voleb v roce 2010 se zúčastnila nová politická strana s názvem Strana svobodných občanů a

téhož roku došlo i k zániku jedné politické strany, a to strany Volte Pr. Blok
www.cibulka.net. (volby, 2014).

7 Povolební jednání a vytvoření orgánů samosprávy

Na téma povolební jednání při formování koalic jsem se spojila se zastupitelem panem Petrem Stejskalem, který mě informoval o povolebním vyjednávání. „Povolební jednání politických stran, které získaly v zastupitelstvu města mandáty, probíhala v několika kolech. Na základě volebních výsledků probíhalo první kolo vyjednávání se všemi stranami a sdruženími, která jsou součástí nového městského zastupitelstva. Všem stranám předala strana Sdružení občanů Moravské Budějovice sadu otázek týkajících se jejich konkrétních návrhů a pohledů na řešení dalšího rozvoje města s cílem zjistit jejich společné zájmy a postoje. Na základě zodpovězení otázek budou realizována další jednání, jejichž výsledkem bude nastavení vedení radnice, rady města a dalších orgánů a komisí města. Na následujícím jednání zastupitelstva města se řešila sada otázek týkajících se názorů a konkrétních řešení ve městě. Strany reagovaly takto: ODS a Lidovci oznámili písemně, že nebudou konkrétně odpovídat, že to chtějí řešit až na zastupitelstvu města Moravské Budějovice. SNK-EDS, ČSSD a KSČM odpověděly velmi seriózně a konkrétně v písemné formě. Záhy poté mailem oznámil pan Jiří Pálenský (KDU-ČSL), že Lidovci, ODS a SNK budou vyjednávat společně, nikoliv strana po straně. Po volbách také proběhlo jednání zástupců SNK, ODS a KDU-ČSL se zástupci SOMB, kde byly vzájemně sděleny podmínky spolupráce a návrhy řešení z obou stran. Členové Sdružení občanů Moravské Budějovice diskutovali o variantách řešení - tj. v první řadě průsečíky konkrétní spolupráce mezi stranami, sestavení Rady města a obsazení vedení města (starosta + místostarosta). Sdružení občanů Moravské Budějovice má hlavní cíl, a to zaangažovat všechny rozumné strany a sdružení do práce pro město a mít v radě města i zástupce jiných stran, nežli bylo doposud.“ (Stejskal Petr)

Vytvoření orgánů samosprávy

Dosavadní starosta Vlastimil Bařinka za stranu Sdružení občanů Moravské Budějovice zahájil zasedání města Moravské Budějovice dne 3. listopadu 2014 v 16:00 hod. Všech dvacet jedna členů zastupitelstva, které jsem uvedla v šesté kapitole, bylo přítomno, zastupitelstvo mělo tedy nadpoloviční většinu a bylo usnášeníschopné. Zvolené strany získaly určitý počet mandátů a z řad zvolených členů se rozhodovalo o vytvoření orgánů do městského zastupitelstva. Všichni zastupitelé obdrželi osvědčení o zvolení členem zastupitelstva města. Předsedající vyzval přítomné členy zastupitelstva ke slo-

žení slibu. Volbu společné návrhové a volební komise provedl Vlastimil Bařinka, leader za stranu Sdružení občanů Moravské Budějovice. Úkolem společné návrhové a volební komise je předložení návrhu usnesení ustavujícího zastupitelstva města a organizace voleb starosty, místostarosty a ostatních členů rady (mbudejovice, 2015).

Než zastupitelstvo začne volit starostu, musí být rozhodnuto, zda volba bude veřejná nebo tajná. V našem případě proběhla volba veřejná, volební komise navrhla maximální počet kandidátů na funkci, o které se bude hlasovat. Strany postupně navrhly své kandidáty a došlo k samotnému hlasování, které proběhlo zvednutím ruky. V roce 2014 dostal Vlastimil Bařinka 18 hlasů a stal se opět starostou. Pouze zastupitel za Sdružení občanů Moravské Budějovice a jeden člen KDU-ČSL se zdrželi hlasování. Vše proběhlo legitimní formou. Na post místostarosty byli navrženi dva kandidáti, a to pan Ing. Drahoslav Bastl a Jan Kocáb. Místostarostou byl opět zvolen již zmíněný Jan Kocáb, také za stranu Sdružení občanů Moravské Budějovice (mbudejovice, 2015).

Pro členy rady je počet stanoven na minimální hranici 5 a maximálně 7 členů. Počet členů musí být vždy lichý. Všichni členové se shodli na počtu 7. Stali se jimi Vlastimil Bařinka, který je i zmíněným starostou města, dále PaedDr. Bohuslav Janderka, PhDr. Zdeněk Janderka, Bc. Jana Kiesewetterová, Jan Kocáb, místostarosta, Miloš Urbánek a posledním ze zvolených radních byl Mgr. František Zvěřina. Dále se musel zřizovat finanční a kontrolní výbor a určit počet členů tohoto výboru. Počet členů finančního a kontrolního výboru musí být minimálně tři. Členy nemohou být starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu ani osoba zabezpečující rozpočtové a účetní práce na obecním úřadě. Také nesmíme zapomenout na komise. Je jich celkem šest a jsou to: výběrová komise, bytová komise, komise výstavby a rozvoje města, sociální, zdravotní a školská komise, komise prevence kriminality a pracovní skupina programu regenerace městské památkové zóny. V těchto komisích je určitý počet členů, který se liší dle typu komise. Dále je také zřízen finanční a kontrolní výbor a každý tento výbor má 6 členů. Jako poslední se zřizovaly zvláštní orgány města, jimiž je například povodňová komise a další (mbudejovice, 2015).

8 Závěr

Na základě výsledků komunálních voleb v roce 2014 a rozhovoru s místním politickým aktérem v této oblasti lze usuzovat, že komunální politika v současné době souvisí jen s několika konkrétními osobami, které sice přispívají ke snaze o dobrý život v obci, ale jedná se stále o stejné lidi. V Moravských Budějovicích je tedy těžké dostat se mezi tuto „elitní skupinu“ místních politiků. Z výsledků voleb můžeme vyvodit, že volební účast má v posledních letech spíše klesající charakter, což se týká většiny obcí v České republice. Ve srovnání s předešlými volbami je zajímavé říci, že ve městě Moravské Budějovice zůstal stejný počet kandidujících stran a opět zvítězila strana Sdružení občanů Moravské Budějovice. Tato strana vyhrála volby už třikrát po sobě, a to především díky vůdčí osobnosti strany, panu Ing. Vlastimilu Bařinkovi. V komunálních volbách v obci Moravské Budějovice tak nedošlo od roku 2006 do roku 2014 k žádným výrazným překvapením, která by se týkala výsledků voleb. Během zkoumání jednotlivých stran jsem zjistila i některé zajímavé informace o programech, které každá strana prezentovala před volbami. Výsledky jednotlivých komunálních voleb v obci Moravské Budějovice nám také naznačují, že se může do budoucna očekávat výraznější úspěch pravicových stran, a to zejména Sdružení občanů Moravské Budějovice. Levicové strany se budou stěží prosazovat. Je to zapříčiněno pravicovou orientací občanů obce Moravské Budějovice a také tím, že mezi zvolenými zastupiteli se objevují stejná známá jména, která kandidují za stranu Sdružení občanů Moravské Budějovice.

Co se týče povolebního vyjednávání, bylo velmi důležité nalezení shody mezi SOMB a ostatními zastupiteli za stranu ODS, KDU-ČSL a SNK, kteří jednali společně. Strana Sdružení občanů Moravské Budějovice a ostatní zastupitelé si vzájemně sdělili podmínky spolupráce a uvedli návrhy řešení dalšího rozvoje města s cílem zjistit společné zájmy a postoje. Společně se v různých bodech jednání shodli zejména na sestavení orgánů obecní samosprávy i na rozpočtu obce.

Na tento můj výzkum by se mohlo navázat v další odborné práci. Nabízí se řada dalších námětů řešících toto téma. Zajímavý by mohl být například pohled na rodinné vztahy, které chtě nechtě volební výsledky v malých obcích ovlivňují. Velký vliv na to, jestli se ten či onen kandidát dostane do zastupitelstva, má i to, jak svým chováním a charakterem umí voliče ovlivnit, jestli je k občanům vstřícný a jestli to není jen před volbami. Pokud prokáže jistou dávku nadhledu a respektu ke svým současným a potenciálním voličům, dají mu svůj hlas i v příštím volebním období. Když však nedokáže,

že je ochotný svým spoluobčanům pomoci, dostane dozajista méně hlasů. Pravděpodobnost, že by byl znovu zvolen, by se pohybovala pouze v teoretické rovině. Zastupitel, který si občana vyslechne a nezištně mu pomůže, má rozhodně větší šanci na úspěch. Způsob křížkování políček u jednotlivých kandidátů je v současné době přehledný, jeho zachování je správné.

Komunální volby mají stabilně poměrně vyšší počet voličů, kteří přijdou k urnám do hlasovacích místností, oproti volbám do Senátu České republiky nebo Evropského parlamentu. V tomto ohledu lze říci, že občany zajímá daleko více dění ve své obci než na celostátní a nadnárodní úrovni. Bohužel však musím konstatovat, že i účast v komunálních volbách v obci, kterou jsem zkoumala, má sestupnou tendenci.

V zastupitelstvu se samozřejmě setkáváme i s opozičními hlasy. Jedním z nich je i rozhovor s Petrem Stejskalem, za stranu SOMB, který není spokojen vývojem v Moravských Budějovicích zejména je přesvědčen o manipulaci s občany, kterou podle jeho slov realizuje „politický šíbr“ vítězné volební strany. Ten „ovládá“ místní média, jako je např. Zpravodaj, a tím do značné míry ovlivňuje občany Moravských Budějovic a získává je na svoji stranu, resp. stranu Sdružení nezávislých kandidátů. Volby probíhají bez stížností na jejich průběh, orgány místní samosprávy fungují a výsledky jejich práce jsou opravdu vidět po celém městě. A to je jistě jeden z cílů všech zastupitelů napříč politickým spektrem.

Summary

The Bachelor thesis is focused on the elections and its results, and the overall situation in the community has its fundamental influence on it, in this case in Moravské Budějovice. Age, occupation, gender and economic situation of the citizens – electors – even the representatives – the elected representatives of the citizens - are reflected in the results. In the bachelor thesis I try to explain the political situation in the municipality in the aspect of creation and functioning of various political subjects and I try to assess the current political situation with regard to the management of the city and its long-term electoral programme. The interview with one of the representatives will help me to prove it as well as the questionnaire focused on the political programme or the financing of election campaign.

The aim of this thesis is to explain the process of the formation of the local authority in the selected community. Especially, the characteristic of specific social-economic factors influencing local political process, the identification of local political participants, the relations they have each other, the revealing of the methods of creating the lists of candidates, as well as the approaching of the mechanism of post-election negotiations or forming of the local government. The thesis will be a case study in its character and will utilize the main theoretical concepts relating to the party systems, electoral process and the formation of electoral and executive coalitions at the local political level.

Keywords: candidates, councilors, municipal elections, political parties, voters, analysis

9 Seznam literatury

- Balík, S. (2009). *Komunální politika: Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada.
- Čmejrek, J. (2008). *Obce a regiony jako politický prostor*. Praha: Alfa Nakladatelství, s. r. o.
- Čmejrek, J., Bubeníček, V., & Čopík, J. (2010). *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Garda Publishing, a.s.
- Fišer, R., & Nováčková, E. (1997). *Dějiny Moravských Budějovic*. Třebíč: FIBOX Třebíč.
- Krejčí, O. (2006). *Nová kniha o volbách*. Praha: Professional Publishing.
- Lacina, K., & Čechák, V. (2001). *Vývoj systémů veřejné správy*. Praha: Professional Publishing.
- mbudejovice*. (2015). Načteno z Zápisy ze zasedání:
http://www.mbudejovice.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=9890&id_ktg=15234&query=zased%C3%A1n%C3%AD
- Nekuda, V. (1997). *Moravskobudějovicko Jemnicko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost.
- Outlý, J., & Šaradín, P. (2004). *Studie o volbách do zastupitelstev v obcích*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Průcha, P. (2012). *Správní řád*. Praha: Leges.
- somb*. (2014). Načteno z Realizované akce: <http://www.somb.cz/>
- Valeš, L., & kolektiv. (2006). *Politologické aspekty veřejné správy*. Plzeň: Čeněk, Aleš.
- volby*. (2014). Získáno 11. Duben 2015, z volby do zastupitelstev obcí:
<http://www.volby.cz/pls/kv2014/kv5111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=8&xnumnuts=6104&xobec=591181&xvyber=1>
- volby*. (2014). Získáno 11. Duben 2015, z Výsledky voleb:
<http://www.volby.cz/pls/kv2010/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=6104&xobec=591181&xobecnaz=Moravsk%E9+Bud%ECjovice&xstat=0&xvyber=0>
- volby*. (2014). Získáno 11. Duben 2015, z jmenné seznamy:
<http://www.volby.cz/pls/kv2014/kv21111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=23&xdz=2&xnumnuts=6104&xobec=591181&xstrana=0&xodkaz=1>
- volby*. (2014). Získáno 11. Duben 2015, z výsledky voleb za území:
<http://www.volby.cz/pls/kv2014/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=2&xnumnuts=6104&xobec=591181&xstat=1&xvyber=0>
- volby*. (2014). Získáno 11. Duben 2015, z Nejstaší a nejmladší kandidáti:
<http://www.volby.cz/pls/kv2014/kv22111?xjazyk=CZ&xid=1&xv=1&xdz=2&xnumnuts=6104&xobec=591181&xstrana=0>
- Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů č. 491/2001 Sb

Seznam příloh

Tabulka č. 2

Kandidát		Navrhující strana	Pol. příslušnost	Hlasy		Pořadí zvolení
příjmení, jméno, tituly	věk			abs.	v %	
Dostál František	58	ODS	BEZPP	793	8,60	1
Bastl Drahoslav Ing.	45	ODS	ODS	778	8,44	2
Švaříčková Yvona Ing.	55	ODS	ODS	750	8,14	3
Doležal Jaroslav Ing.	57	ODS	ODS	698	7,57	4
Kaňková Věra	60	KSČM	KSČM	796	10,89	1
Binka Lubomír	56	KSČM	KSČM	737	10,08	2
Urbánek Miloš	61	KSČM	KSČM	569	7,78	3
Doležal Radek Ing.	46	KDU-ČSL	BEZPP	574	7,79	1
Karlík Stanislav	53	KDU-ČSL	KDU-ČSL	546	7,41	2
Žák Petr Ing.	38	KDU-ČSL	KDU-ČSL	536	7,27	3
Bařinka Vlastimil Ing.	56	STAN	BEZPP	1 308	8,19	1
Kocáb Jan	64	STAN	BEZPP	1 201	7,52	2
Šafránková Eva Ing.	35	NK	BEZPP	961	6,02	3
Drexler Michal	40	NK	BEZPP	921	5,77	4
Kiesewetterová Jana Bc.	39	NK	BEZPP	883	5,53	5
John Miroslav	34	NK	BEZPP	860	5,38	6
Janda Dalibor Ing.	65	NK	BEZPP	686	4,29	7
Janderka Zdeněk PhDr.	55	STO	BEZPP	535	10,26	1
Janderka Bohuslav PaedDr.	59	NK	BEZPP	493	9,45	2
Stejskal Petr Mgr.	45	Svobodní	Svobodní	344	10,70	1
Zvěřina František Mgr.	61	ČSSD	ČSSD	525	11,56	1

(volby, 2014)